

૧૦૯૭૧

સુરતની મઝા

અથવા
આજેક લઈશી

પ્રકાશક - ડૉક્ટર, જીવનના મના નાણુખાલો, સુરતસિટી.

—સુરત.

કીમત ૦-૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ
૧૯૯૭

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશ્ટ્ર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૫૭૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સુરતની મઝા

વિષય ૬ - ૨ - ૧૧૨૧

સુરતની મઝા.

સુલેવ—

સિદ્ધિઓ—હો રાજયોગી રહીયાળા, અમે જપીયે તમારી માળા,

સ્વામ રસાળા સ્નેહે સ્વીકારો, અમ હરના સુખમાન,

તમે મનમાન્યા મહેમાન (૨)—હો રાજ

કાન્તિ—કાન્તિ દેવી હું જગે મણાઉ, અનુપમ કાન્તિ કાન્તિ લાવું,

હૃદયદક્ષી આપુ અધિક હું, મ્હોં માગ્યા વરદાન;

તમે મનમાન્યા મહેમાન—હો રાજ.

૧ સિદ્ધાર્થ—આત્મ કાન્તિ મમ જગે પ્રસારી, માનવના દુઃખ સહુ સહારી.

દિવ્ય જ્યોતિ જગમા વિસ્તારી, સ્થાપુ સુખનું સ્થાન,

અમારી એજ હૃદયની દહાણુ.—હો રાજ

શ્રી-રિક્તિસિક્તિ નિશ્ચીન દેનારી, ક્ષણમા ધ્વજિતને કરનારી.

ત્રિલોકમા ફરનારી શ્રી હું આપુ અનુપમ ગાન,

તમે મનમાન્યા મહેમાન.—હો રાજ

સિદ્ધાર્થ—જગસેવા મમ લક્ષ્મી સાચી, જેથી રહુ હું નિશ્ચિન રાચી,

એ વિશ્વ સપતિ સધળી કાચી, અતર મણુ પ્રમાણુ.

અમારી એજ હૃદયની દહાણુ.—હો રાજ.

ભૂતિ, ધૃતિ—અનુપમ અક્ષય વૈભવવાળી, ભૂતિધૃતિ નવ કોમળે ભાળી,

કુમેરથી રહીયાળી આપુ, વિભૂતિ હર્ષ નિધાન,

તમે મનમાન્યા મહેમાન—હો રાજ.

આત્મરતિને વિભૂતિ મેલુતો, મનમાદેરમાં નિશ્ચિન ફરતો,

પુણ્યપથ સચરતો દેવિ ! ત્યાહું મહે મમ પ્રાણુ—

અમારી એજ હૃદયની દહાણુ.—હો રાજ.

રાજ તીલક—

રામ-મરજો.

વાયા બહારી વસતના આજ, સુધારો મોવા જીવન. મનમોહનજી.
અમે આજા ભયાં શિરતાજ, પધારી ધન્ય કરો મનમોહનજી.

સાખી { “ અતરમાં આજે હોયો, રાજસ રસ ચમકાર, ”
“ અમ મહન સચાર શુ, મનમથ યુમ અવતાર । ”

ચનગન ચનગન ત્રિજીવન નાચે. તનમન નાચે જનમન રાચે—ચનમન.

સાખી { “ કલિઓને અલિ ચૂમતા કરતા અમૃતપાન, ”
“ પ્રિતમ ક્યારે પૂરશે, આ અણસુલા અરમાન । ”

કેમ સહિયે રે, કેમ સહિયે ફૂલ, શરીરે વિષનાથ જીવાડો,
કયા જઘયેરે કયા જઘયે, પરવશ અમૃત પ્રાણ પધારી.
ધન્ય કરો મનમોહનજી—વાયા૦

અરુણેશ્વર—

ધેરી ધેરી આવે ઘટાકારી રે—સાહેલડી ।

કોચલ પુકારે ડાળી ડાળીરે—સાહેલડી ।

સુદર મનહર આત્ર તરૂપર, શુક સારિકા બોલે,

આછી આછી આ આત્ર મજરી, સમિર લહરથી ડોલેરે,

ચોવન હોયે હોયોળેરે સાહેલડી ।

તવ ચિત ચહ્યુ ચક્રોળેરે સાહેલડી ।

મર્મ વેદના અતિશય થાતી, મર્મ વચન કા બોલે,

નવ સુદર તન પામ ખીલ્યો મન, માળી મનોહર ખોળેરે—

અલખેલડી, સાહેલડી, રસવેલડી, સાહેલડી ।

ભટ્ટહરી—

અલેખ જગાકે હારે ખડો જોગી...

એ સ્વામી ધીન અન્ય ન કોઈ આયે। માંગન મમ્ જોગી.

સુકન્યા સાવિત્રી— (યમ, સાવિત્રી-સવાહ.)

યમ-શા માટે અમ કરે સતિ, તુજ પતિ ભક્તિ સાચી (૨)
હવે પુત્રી વળ તું પાછી (૨)

સાવિત્રી-સજ્જન કેરા સાથમા, મે હમ ભરીયા સાત.
મિત્ર ભાવે સુજુલે હવે, દીન વનિતાની વાત
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ ગ્રહસ્થાશ્રમ ગણીઓ;
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શુ ! રહી વૃતિ રાચી (૨)
વળુ મહારાજ ? કયમ પાછી (૨)

યમ-સુષ્ણી વિવેક ભરી મૂઢવાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિના કષ્ટ, ઇચ્છિત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી-મહારાજ ! (મારાં અધ સાસુ ધૈર્યુર આખે દેખતાં થાય.)

યમ-“તથાસ્તુ ” બાંચવતી ! તું અતિ દૂર આવી,
થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી—શા માટે.

સાવિત્રી-પતિ સમીપ અમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમનાથ,
તપ વ્રત આપ કૃપા વડે, ત્યાં આવુ તમ સાથ
સમત સજ્જન તણી નથી સોધી, મૈત્રી સત પુરૂષની મોધી,
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શુ, રહી વૃતિ રાચી (૨) વળુ મહારાજ.

યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં, બુદ્ધિમા વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવિત વિના કષ્ટ, ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.

સાવિત્રી-“મહારાજ ! (મારા બુદ્ધિશાળી સસરાજને પાછું
રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય.)”

યમ-“તથાસ્તુ.” ઉત્તમ વરજે આપ્યા ભાવે, હજી મેં મહા પૂજન આવે શા.

સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતા કદી સુપાત્રનું સન્માન;
 સાધુ તો હુશ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
 સત્પુરુષોની સન્માન દ્રષ્ટિ, દયા તણી વર્ષાવે વૃષ્ટિ,
 કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણુનાથ શુ રહી વૃત્તિ રાત્રી (૨)-વળ.

યમ-શીતળ વચન સુધાસન તારા, તૃષા તૃષાતુરની હરનારા,
 સત્યવાનના જીવિત વિના કંઈ, ઇચ્છિત વર શ્રાવ્યી-હવે.
 સાવિત્રી-“મહારાજ ! (મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરનાર
 મારે સો લાઇ થાય)”

યમ-“તથારતુ.” સાસરીયાતુ માન વધાર્યું,
 પિયર તણું પણ કાળ સુધાર્યું-શા. માટે.

સાવિત્રી-પર દુખે દુખીયા બને, દુખદ હૃદય વિશ્રામ,
 ભરે સો ભારે સતનો, હરવાતુ શુભ ઠામ.

સ્વજન માંહી વિશ્વાસ ન લાવે, સંજનન ધર પૂછતુ સૌ આવે,
 કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણુનાથ શુ, રહી વૃત્તિ રાત્રી (૨)-વળ,

યમ-મહુરા નવિન વચન સમજાવ્યા, શ્રુતિશ્રવ્ય તે મારે મન ભાવ્યા,
 સત્યવાનના જીવિત વિના કંઈ, ઇચ્છિત વર યાત્રી (૨) હવે.

સાવિત્રી-“મહારાજ ! (મને મારા સ્વામીથી ઐશ્વર્ય સેઃ
 પુત્ર થાય)”

યમ-“તથારતુ,” ઘટે ન થાવું અતિવર લોભી,

તણું પૂઠું હવે જ અહીં ચોભી.—શા. માટે.

સાવિત્રી-સ્વધર્મ બહાલો સાધુને, જે નવ ચુકે લગાર,

સાપ્રત જૂત ભવિષ્યની, ગતિ તણા આધાર.

સંજનન ફરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી;

કૃપાનાથ મમ પ્રાણુનાથ શુ, રહી વૃત્તિ રાત્રી (૨) વળ.

યમ—અમૃત્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમા ભક્તિ મારી;
 ભગવતી ! છેલ્લું ઉત્તમ, અનુપમ, ઈચ્છિત વર વર માગી (૨) હવે,
 સાવિત્રી—પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ ! આપે વરદાન,
જીવતુદાન દષ્ટ જીવનને, સત્ય કરે ભગનાન.

મુકન્યા સાવિત્રી—

સાવિત્રી—મારા મરનક કરે મોર ! મેલી મુજને આડી કયા જાશે ?
 ઘટે નહીં થાવુ આમ નહોર—મેલી.

દોઢો શો પ્રિયતમ ! મુજમા દોષ ? શાણા ઘટે ન આવો રોષ,
 પામુ શી રીતે સતોષ—મેલી

કહેતા હતા તુ હૃદય માર, પ્રાણુ મારો એક,
 ચતુર શિરોમણિ એ વચનો, શુ વિસર્થા છોડી વિવેક,
 મુજને નહીં કેનો આધાર, કરશે માત પિતા પોકાર,
 મારા શુભુ શુભના બહાર—મેલી

મુકન્યા સાવિત્રી—

યક્ષકન્યા—ના તરસાવ(૨)મધુકર ડંખ દષ્ટ કયા હો,
 ફરી ફરી નહીં મળે આવો દાવ-ના.

સ્નાન કરી લે તન સરવરમાં, કળશ કનકના પ્રહીને કરમા;
 લાઇ લે સુખનો દહાવ-ના,

સત્યવાન-ઝાકળતું જળ હોય ન મીઠું, જાણી જમશે કો' અણકું
 તજ તુજ જ્ઞાન સ્વસ્થાવ-ના

મુકન્યા સાવિત્રી—

લાગી લગન મને તારી, ઓ લલના ! લાગી.—(૨)

શરપતિ ! મતિ શુ વિસારી ?—ઓ-સુદરી ! શયિથી, અધિક સુખ આપું
 ખટરાણી કરી રથાપુ, ઉથાપુ ન વચન મનોહારી.—ઓ.

પૃથ્વી પુત્ર— ભગવતી, અને સખીએ.

નવીન ત્રેમરસભીની મૃગનમની, બાન તુ ક્યાં જૂલી આવી,
શાણી સહુણી મદન મદ મીણી, કાણે તને ભરમાવી પહેન,—બાનતુ.
સરવર તટપર જળક્રીડાએ, સહજ સખી એતા આવી,
અપક છાયે ઉભી રહી, એને ભોગીએ ભરમાવી,
અરસપરસ અમ આપ મળી, મને લોચનીયે લલચાવી—પહેન.
માર્ગે જતા મળ્યો મધુકર, નિકટ મધ અણુનણી,
મદભર રસીકા રસ છુટતા, રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી
મન ગમતાની મોજમજમા, કુલવેણી વીખરાણી
પહેન ! બાન ત્યાં જૂલી આવી—

ખિલ્લમગળ—સૂરઢાસ—

દાસ પરે દયા લાવોરે દયાળુ દેવા દાસ પરે દયા લાવો—ટકો
સસારી સખ ટોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી,
હુતો બની બેઠો, બાવો બાવોરે—દયાળુ
આખો વિની સકટ આવુ, ખાડામા ગોચા ખાડ,
વારે અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

ખિલ્લમગળ—સૂરઢાસ—

આ તારા વચનો સારા, સ્નેહે સાબળતા
શાન્તિ પામ્યું છે મન મારૂં રે આળે—આં
જગની જળજમાથી પડતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચિન્તામણી, ધારૂં રે આળે,
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતા હમેશાજી,
થવાતુ વરાએ શુભ તારૂં એ શાણા—આ તારા

બિલ્વમળા હર્ષ સુરદાસ— રાગ, બળન.
 વિષય વાત મમ માત તણે, કૃષ્ણ બળન તુ કરવાદે,
 ધર્મ પ્રતિએ ધરણીધરતું, ધ્યાન ધૃતિથી ધરવા દે,
 અધમપણાને અલમ રાખી, બંદાર બ્રહ્મવિતા ભરવા દે,
 નટવર નામનુ નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે.
 નાશવત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષય૦
 સુરન્દરતી ચન્દ્ર— રાગ, બળન.

અપસે પાપીનર હોવેગે કલ્લભૂગમે.
 પગડી બાંધે, પેચ સવારે, ટુંક ટુંક પાઉ દેગે.
 ગલીઓ કે ખીચ ફિરે બાવરે—નાર પરાઈ પાપી તકત ફિરેગે—
 બૂખે ખાસે સાધુ આવે, અપટી યુન ન દેગે
 સાલા સસરા રોજ જમાવે. બાઈઓસે પાપી રોજ લહેગે—
 માત મહેનકો કછુ ન માને, મનમે ન પાપ ધરેગે.
 જળ રાજકો દડ પડેગો રોક રૂપેયા પાપી ગીનગીન દેગે—
 લાલ રથભ લોહકો ધખાઈ ઉરકે સાથ બધેગે—
 છુલસીદાસ બળે ભગવાના, પાપ પૂન્ય દોનો સગ ચલેગે.—
 સતી અનસુયા—

ત્રિશુવન પતિ તારનાર, બંદાર કરે મા...રી
 બંદાર કરે મારી હરિ, ચાઓ સાલકા રી—ત્રિશુવન૦
 દીનદયાળ સરણે બાળ, કિ કરીની લ્યો સભાગ,
 પીડે છે પ્રાણીને પાપી દુષ્કાળ, પીવા મળે ન વારી—ત્રિશુવન૦
 જીવી ગઈ મમ દેહબોન, રવામીની સેવામા લાગ્યું તાન,
 ક્યાંથી કરાવુ હવે જળપાન, પતિને સેવનારી—ત્રિશુવન૦

સરસ્વતિ ચર—

શાત સમાધી ધારી શુ બેઠા, જગો ઝો જોગી બાલા,
બહાર તમારે આવી બીખારણુ, બોળી બિચારી બાળા,
બૃષ્ટ કલહિત પ્રેમથી વચિત, સંચિત પાણી શામા,
વરથી વિખુટી વચનની જુદી, ભાગ્યની કુટી ભામા '
“લાગી ધરબન વનમાહી આવી, રાત અધારી ધોરરે,”
“ભવ બંગલમા બૂલી ભમુ, ત્યા મળ્યા લુટારા ચોરરે”
“લુટી શોભા સુખ અને ટુટ્યા સહુ જાણુગાર,”
“પછી પ્રભળી પ્રેમદા, ધગધગતે અગાર”
અલગ થયા શુ ચોગી મહારા, અલગ અલખ જગાવો,
શરીર સળગતા, શેષ વિશુતિ, અગની અગ લખાવો,

સતી અનમુયા—

મારે મોઢે મનાવી રાજી કહેવરાવી, કલાવી પટાવી પૂછો શું તમે (૨)
કુલ સુગંધીવાળી રૂડા રંગે રૂપાળા, તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે (૨)
લીલા પીળા ઝાંડ પાન, ઉપર પખી કરે ગાન,
રોજ કાને સામળવા કોને ના ગમે (૨)
વાઢ, કેવી છે શાણ્વી, બોલે મધુર વાણ્વી,
ડાહી ઢમરીના બોલ મારા મનમા ગમે—મારે

શુદ્ધદેવ—

રાગ—મજન, ઉસ્તાદી.

સાર આ સસારમાં ન જોયો, મે બહુ રીતે તપાસતા—સાર આ-
ધન ધરા સુત તાતની પ્રીતે, મેંધા અવસરને મેં બોલો—મેં બહુ.
મૃગજળ પીવા કામ ન આવે, બર્ષે ઈન્દ્રજાળમા હુ મોહો—મેં બહુ.
પુણ્ય પરમાર્થનો માર્ગ ન શોધ્યો, જન્મને વૃથા મેં વગોવ્યો—મેં બહુ.

સતી અનમુથા—

મેહમાન થયા તમે મારા, સ્વીકારશો. મેહમાની.

મેહમાન કરે મેહમાની દુનિયા કહે દીવાની (૨)

લક્ષ્મી—ધરી વત્તાશુષ્ણુ અંગે, કરો રમત ગમત અમ સંગે, (૨)

રતિ—ઝુઝીએ મદનના જંગે,—સ્વીકારશો મહેમાની (૨)

અનમુથા—જેવી નીર વિનાની સરિતા, તેવી વહાલા વિશુ વનિતા; (૨)

ખીલુ વ્યર્થ બધી અસ્તાની, દુનિયા કહે દીવાની, (૨)

લક્ષ્મી—કહે ધરો કુસુમની માળા, પહેરો નીલમના હાર રૂપાળા, (૨) મે,

શિર ઉપર મુગટ છોગાળા—સ્વી.

જેના પતી વસે પરદેશી તેણે રહેવું સાદે વેણે. ખીલુ વ્યર્થ બધી—દુ.

સતી અનમુથા—

આંખ વિના અધારે રે, સદાય મારે આખ વિના અધારે.

કોઇ કહેશે લાલ લીલુ—આ ઘોળુ ને આ ખીળુ;

મારે મન સધળુ કાળુ કાળુ રે (૨) સદાય.

કોઇને જગ લાગે સાર—કોઇને લાગે નકાર;

મારે મન જીવતર ખારે ખારે રે (૨) સદાય.

શરદારખા—

જે સીવાલા આજે રે મારે દેહ,

ચારી સામરી સુરત પ્યારો ખેસ—ખ'સી૦

આજના આવન કહે ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,

ગિણતાં ગિણતા ધીસ ગઇ મોરી, આગરીચારી રેખ,

સાંવળીઆ, રસીલા, સલુણા, પીયાપે જીયામે' કરે' એ નીસાર

હાલરો { હમતો જોગી પ્રેમ કરે પ્રેમ હમારો દેહ
સુધ નહી પાછ પીધકી, તખ લીનો આ ખેસ—ચારી—ખ સી,

અનનુયા—

રાગ-હૈરવી

નહીં ચીજ કોઇ મળી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઇ મળીઃ
 માનવંત નીજ માન મૂકી, દુસ્મનને પડતા ઢળી-મરજ.
 પાર્વતી-મળીયા પણ નિર્બળને નમતા, રાય રક ધર જાય,
 સાવિત્રી-સોધુ પણ મોધુ થઇ જોસે, કળા શકાય ન કળી-ગરજ.
 લક્ષ્મી-સમયાધીન થઇ ઝેર હળાહળ, પીવું અમૃત ગણી,
 નારદ-જઈ મહાસતીને શીપ નમાવે, જાય આપદાટળી-ગરજ
 બોલતો કામળ—

ફૂલજી ફૂલોમા ઝાંઝા, ફૂલ્યું ફૂલ ફૂલી કરમાશે
 ફૂલી કરમાશે, ખીલેલું આખર ખરી જશે,
 સરખા દિવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહિ જશે,
 રેટ તણી ઘટમાળ બરાશે, બરાઇ ઠલવાશે
 “ઉજળું એ સહુ દુધ” આજ અભિમાને દેખાશે,
 જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો, ત્યારે સમજશે —
 મહાસ્વેતા કાલ્પજરી—

મજરીએ મનડું મોહું રે, મન ગમતા મહારાજ,
 મારા મન ગમતા મહારાજ, એ શુ દીલડું અમ ગ્રોધુરે મનગમતા.
 “ શુ આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? ”

સાખી { “ મનને તો મમતુ ઘણું, મુખથી કેમ મંમામ,
 “ વીજુ પ્રીછયે વીજુ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરામ ”

સાખી { “ માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં ફાતાર ”
 “ મુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કહ્યું મોઝાર. ”

અતિ ઉદાર દીલ તમ બોધુ રે.....મનગમતા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે .થઈ (૨)
પ્રીતે કરે મુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ જળીયારે થઈ.
ભાગ્યવત કયો ભગવતિ મુજને, જીવન સજળ થયુ મારું
કરેઃ શ્રી હરિ શુભ તમારું. મારા મનના માલીક મળીયારે...થઈ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સોના શ્રી જમનાથ (૨)
કર્તા હર્ષ સૃષ્ટિના સૌ, બાળ એને હાથ—
રૂપાનુગમે આવી મળતું, ખાલ્યુ નવ કાષ્ઠનાથી મળતું,
જગત માત્ર તેને આધીન છે, અનાથના જે નાથ,
નહિ પીડ આ પોતા તણે, પોતાનું કાંઈ નવ જાણવું,
સૌએ શુભાશુભ કંઈને પોતા તણેજ પ્રમાણવું.—જગત.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

શુ કહું કથની મ્હારો રાજ, શું કહું કથની મ્હારી,
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ... .. શુ કહું
પરખી પારીજાતિક મે, "અરપણુ કીધું મન મ્હારું,
પત્તી તણ પરસોઠે ત્રિપુરબા, કરી જીવતર મમ ખાડું રાજ.—શુ કહું—
અદન કાષ્ઠની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશી,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણે પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શુ કહું—
અરપું 'મે' સર્વસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી,
તણ જમત જાળ સર્વ હું, પ્રીતે બળુ ત્રિપુરારી—રાજ.

નહ-અત્રીસી— (સત્યા સત્ય નિર્ણય)
 ગગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્ર સાર,
 તેવુ કુળ જો માહર, (તો) પડ પાસા પોખાર
 હસ ગયો સરોવર તીરે, દીઠું અમૃત સાર,
 પીધા વીણુ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોખાર.
 સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીંબે ભાર,
 તે ગુણ હોય મુળ મહી, (તો) પડ પાસા પોખાર
 નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ, ચોર કને ભંડાર,
 કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોખાર.
 મીઠો આંખો સર્વદા ઉત્તમ ફળ દેનાર,
 સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ (તો) પડ પાસા પોખાર,
 વિમળ કમળ વિશેષાને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર,
 દીઠું પણ અડક્યો નહિ (તો) પડ પાસા પોખાર,
 અહુટ્યા સીતા દ્રૌપદી, સતી ખરી નીરધાર,
 તેવુ ચીત્તજો માહર, (તો) પડ પાસા પોખાર
 ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
 ખાધા વિણુ ઉઠે નહીં, (તો) પડ પાસા પોખાર.

બોલતો કાગળ—

માલી વિનાની ખાલી, જોનન તણી કુલવાડી,
 હાથે સુકાષ્ઠ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી,
 ગાલ-ગુલામ તણી મર્ડલાલી, નરગીસ આખ નમી મહવાળી,
 દયો સલાળી ' જીવન માળી ?
 પાણી વિનાની ડાલી તાપે તપી હરિયાળી,—માલી વીનાની.

૧૬-બત્રીસી—

કામળ કાયા કાં કરમાવે, બાધ બજુતી ચોળી,
હવે બજુતી મુજને ંહાલી, દેહ હઉં રમદોળી,
પ્રીત ગઇ ખ્યારા પ્રીતમની આશ હડી ગઇ આ અતરની,
ફરગ હઉ રોળી-કામળ.

સુદર શરીર શોભે બા, હીરાના હાર રૂપાળા,
પ્રેમ દોરીએ અશ્રુ પારલા, પરાવી પહેર માળા,
કંથ કૃપા વીણુ જોગલુ ચાઉ, નાય નામની ધુન લગાડ,
પહેરી કંથાઓળી-કામળ.

એકજ ભૂલ—

બાપુ પૈસાને જોઈ ચળકાટ, મોહમાં લુલ્લશોમાં !
જોઈ ખોટા ગીલટનો ઠાઠ, ડહાપણે ડુલ્લશોમાં !
“લક્ષ્મી મળે કે લાલચુડાં, તરત આવી બરાય છે,
“ખોટા વખાણ કરી કરીને, ખાલી ફેલી ખાય છે”
“વળી વારસા હિરસાના કળ્યા, કોરટોમા જાય છે”
“સોલીસીટર ખારીસ્ટરોનાં, ખીસાં તાજ થાય છે”
જીતે તોયે મળે હની રાખ, એવી જીતે કુલસોમા-જોઈ.
“આને ઠગું આને હુટું, એવા વિચારો કરાય છે,”
“મન આંધુ તે રહેશે કે નહીં, એ ફીકરમાજ કરાય છે”
“સદ્દુને વળી દેસમાં જઈ, વગર મોતે મરાય છે !”
“વળી જાય વઠી દીકરા, ઘેર ઘેર હોળી થાય છે,”
એવી માયા નયાવે જેમ, તેમ બાપુ લુલ્લશોમાં-જોઈ.

—રાજકઠીયારાની વાર્તા.—

રામ-હાહરાની ચાલ.

ભરતખંડમાં સુદીર ગામ, ક્ષત્રિઓનું મોટું ધામ,
જન્મનાં નામે પુરનો ધણી, સુ' નામે રાણી પદમણી,
એક દીવસ નીચાએ રામ, પાસે રાણી આપે પામ,
રાત દીવસનો પડ્યો વિવાહ, હેડ કરી ઠીધો સવાહ
અઢા ઉતરી બેને જામ, રાજ હેઠમાં આવી જામ,
હાજીઆએ હાજીહા કરી કાળી રાત બપોરે ફરી,
ગર્ભવતી શુભવતી નાર, મુઠી રાત્રે વન મોઝર,
રોતી પીટતી રાણી ગર્ભ વનમાં પ્રસૂત પીડા થઈ,
જાણે કુવર કન્દેણે કહાન, જાણે પીળે જુપ નિધાન,
પણ પતી વીણુ સતીનું મન કચવાય, જુવે પુત્રને રોવાઈ જામ,
રાણી શોક અધીક મન ધરે, દીકરો લઈ દક્ષીણ પરવરે
જુખ દુખના આભ્યા દીન, સતીનું જરીર ચાતુ દક્ષીણ,
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સિદ્ધિ સ્વર્ગ વીણે સચરે,
મરતા માદણીયુ દીધ હાથ, માતાએ આશીષ સમાધ,
કુવર પછી કઠીયારો દ્યો, પીતા કોધથી કુવરી વર્યો,
સતીએ દળદર કહાડ્યુ દુર, ત્યાથી આભ્યા શ્રી સિદ્ધપુરે,
કપડે કથ વગડે ઉપડે, સતી સમરાને પાલવડે,
—કહો જોગી પતી કહા જઈ રહ્યાં 'x' ગલમાં જોગી થઈ ગયા,
—કહો જોગી સમરાનું શું થયું? 'x' પુત્ર વધુ પર ચિત્તજ થયું,
* કુવર તાતથી કેમ પમાય '—સતીને પતીને સમાજન કયા થાય,
x ઉતાર સાગી આપો કરો, દક્ષીણ સાગી પીઠજ ધરો,
જ્યો પિતાશ્રી જોધાણનાથ, ભે સતી તુજ પતીના હાથ
(રાજકઠીયારો નોવેલમાંથી)

એકજ ભૂલ—

છે સદા સમય પાપેથી છુટવા, શીદ હરે નાદાન ?
શીદ હરે નાદાન ' કષ્ટકે તો સારી શીખામણ માન (૨)—છે સદા
જેમ પાણી કળકે મોહી, દોડે તુ બૂલી બાન,
તેમ પ્રભુને સહેજ પકડય તો, ચાય પરમ કલ્યાણ—છે સદા

સાખી { જીવ મુખાદર ચરીર હોડીને, છે મનરૂપી સુમાન,
મનથી મરવું મનથી તરવું, મનપર રાખ નીશાન.
કર્તુ' એટલું નાખ કુવાખા, આજથી તજ તોદાન,
માઠય ચાલવા સીધે મારગે, આજથી થઇ સાવધાન

મહાદેવના કાદખરી— રામ-મળન

રામ મળ તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાગ્યે (૨)
“ બોલો રામ સીતારામ ” પપીડા તું જો વિચારી,
કર્મ તારાલે સભારી, વાસના નકારી તુને રૈવ રૈવ નકે નાખશે—રામ.
મૂઠ તે મતિ વિભારી, મતિ તેવી મતિ તારી,
ઉડજે સંભારી તારી કાયા કચનની થશે—રામ.

એકજ ભૂલ—

અજળ છબીલી તારી, અજળ યુધ્ધી છે, લલચાવ્યો લટકાવે,
જોઇએ જોઇએ જોઇએ, આ ચપળ નયનનો ચાલો—અજળ.
આ માલની લાલી ઉપર, યુલ યુલ મરી મરી જાય છે ?
આ વહાલની પ્યાલી ઉપર, મુજ મન ઠરી ઠરી જાય છે ?
આ વાંદરાને વાંદરીનો ખેલ અહીંયા ચાલ છે
આમ ' આમ બધરી જોઇ ને દુનીયા દિવાની ચાલ છે.
અમને મરોડે પાડે પરવશ પ્રાણ (એ તો)—જોઇએ—

મહાધેતા કાકભણી—

રાગ-ભજન.

રૂપે થુ મન રાચોરે, કાયાનો રમ કાચોરે, ભગવાન ભજો (ર)
હાકમાસને રૂપીર ભરેલુ, મઠયુ ચામડે અમ, (ર)
મદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રમ પતંગ,
ભરૂસો નહીં સાચોરે, કાયાનો રમ કાચોરે, ભગવાન—

એકજબુલ—

આપણે કરશુ વફાલાત, ત્યારે ભરશે કાશુ પાણી ?
પછી ધણી ધણીયાણી, થઇને મહાલશૈરે—બા ?
આપણે પેરશુ પાટલુન, છુટ કોટ નેકટાઇ,
પછી ધણી સેચા ટપકી, પાડી નાચશૈરે બા.
આપણે થાશુ સોલજર, કરશુ ધુમ ફરરર !
વરજી લેધા ચોળી પહેરી, સાચવશે ધર !
ધાધરા પલટણુ કરશે દેશનો ઉદ્ધાર,
આ મારા હોંદ તારો થઇ ગયો બેડો પાર !—કરશુ

સમાપ્ત.

દુનિયામાં ઉત્તમમાં ઉત્તમ સ્નેહી તો મિત્રોજ છે ! ! !

જો તમારે એવા ઉત્તમ, મુળા મિત્રો મેળવવા હોય
તો જરૂરજ હમારાં “ પુસ્તકાલય ” ની મુલાકાત લ્યો.
કારણ કે સાડું અને શીષ્ટ વાચન, તે ઉત્તમ મિત્રોનીજ
ગરજ સારે છે. વધુ માટે, લખો અથવા મળો—

તમારે માટે સખ્યાબંધ પુસ્તકોનું સગ્રહસ્થાન નીચેને
શરનામે મોજુદ છે. પ્રાધશલીષ્ટ માટે લખો—

ડૉક્ટર હરિલાલ અને પ્રાણુલાલ બુકસેલર.
પુસ્તકાલય, સ્ટેશનરોડ-મુરત.

તદન નવા બહાર પડેલાં પુસ્તકો.

જળસમાધી વાદેવી શારદા.

પાંચ ચિત્રો: ગલ્લેઝ કાગળ લગભગ ૧૦૦ પૃષ્ઠ

શ્રી કૃષ્ણ બજન સાગર.

અચીત્ર રંગીન કવર ગ્લેઝ કાગળ, લગભગ ૭૫ પ્રષ્ઠ.

ખ્યાલ સાગર બા. ૧-૨ બુદ્ધાં

કલમી તુરશના બહીતા ખ્યાલોનો મોઠા સમુદ

૫૯ લગભગ ૭૫x૭૫

રાજર્ષિ બત્રહરી

હરિગીત ૪૬મા સંગ્રહ નવનકથા ચર ચિત્રો સાથે

પૃષ્ઠ લગભગ ૬૦

હરેકની કીમત ફક્ત આઠ આના

૧.૦૦ અલગ લખા

ઠક્કર. હનિલાલ અને પ્રાણલાલ બુકશેલર્સ

'કાલ્પ' - મેરેશનરોડ સુરત.

નોંદ.—વપારી તથા ફેર માએને મોગે તાબ એકવાર ઓઈ
માપી ખાત્રી કરે વજ્ર માં પત્રવ્યવહાર કરે—સખા—કપલે સરનાં

સુરત ૭ ગાનપુરી બાગળ ઉપર આવેલા શ્રી અનાવિશ મિન્દીએ

પ્રેસમા - ધુબાએ લલ્લુભાઈ દેશાઈએ આપ્યું.

